

Čeští zaměstnavatelé se vinou vlády octli v bezvýchodné pasci. Zaměstnanci nepracují a jejich vyhození je příliš drahé

- CZ24 News | 23. srpna 2020

ČESKO: Do bezvýchodné pasti se dostali zaměstnavatelé, kteří požádali stát o program Antivirus. Ten měl firmám pomoci s placením zaměstnancům, kdy společnost nejprve pracovníkovi vše zaplatila a zpětně od státu dostala finanční náhradu kromě odvodů. Jednou z podmínek ale také je, že firma nesmí po obnovení provozu zaměstnance propustit. Pokud by tak chtěla přesto učinit, musela by vrátit státu peníze a navíc vyplácet odstupné za místo, které kvůli koronakrizi už nemůže dále dotovat.

Vláda Andreje Babiše rozjela program Antivirus během koronavirové krize, aby se podnikatelům více uvolnili ruce při shánění peněz na své pracovníky. Prvotní inspirace měla být u programu kurzarbeit, který funguje již delší dobu v Německu či Rakousku. Ve výsledku se ale z Antiviru stal zvláštní program, který na rozdíl od sousedních států nepomáhá firmě podílet se na placení pracujícího zaměstnance, ale naopak udržují jeho místo v době, kdy musí být doma a nepracovat.

Aby společnost získala tento program, musí zaměstnance odeslat domů tzv. na překážky. Za nepracujícího pracovníka pak zpětně od státu dostává náhradu, která se mění v závislosti na typu programu. První je určen pro firmy, které kvůli vládním krizovým opatřením či karanténě musely mít zavřeno či omezený provoz. V tomto případě dostávají firmy příspěvek 80 procent z vyplacené náhrady a to do 39 tisíc korun. Program Antivirus B je pak nastaven pro společnosti, které se dostaly do problémů například kvůli nedostatku surovin nebo je postihl pokles poptávky. V případě splnění podmínek poskytne stát 60 procent z vyplacené mzdy do 29 tisíc korun. Z obou programů navíc firmy odvádějí za své zaměstnance odvody.

Řada společností se do programu hlásily ještě v době, kdy parametry nebyly známy. Ty také následně čekalo nemilé překvapení, protože zaměstnanci, na které pobíraly peníze z Antiviru, nemohou propustit. To je obsaženo v zákoníku práce, jehož porušení je právě důvodem vrátit státu peníze.

Ekonomové přiznávají, že Antivirus měl smysl v době tvrdé karantény a od června není důvod, aby se v něm pokračovalo. „Program Antivirus zabránil nárůstu nezaměstnanosti v době, kdy byla paralyzována naše ekonomika restriktivními opatřeními vlády. Pozitivní efekt se však postupně vyčerpává a začínají se projevovat negativní efekty. Program je drahý a snižuje flexibilitu na pracovním trhu. V mnohých případech dochází k umělému udržování pracovních pozic, u kterých je zřejmé, že nakonec stejně budou muset zaniknout,“ řekl pro Echo24 hlavní ekonom BH Securities Štěpán Křeček.

„Obávám se, že z důvodů blížících se voleb, se politici obávají program stopnout. Nicméně není dlouhodobě udržitelné, aby se na účet daňových poplatníků vyplácely peníze lidem za to, že nechodí do práce,“ dodal.

Podobný postoj zastává i Liberální institut, který Antivirus a jeho možné pokračování i po konci srpna tvrdě kritizuje. Podle něj je jednak administrativně náročný a navíc funguje i po třech měsících, i když mimořádná opatření kvůli koronaviru skončila. „Ukazuje to tak, že stát jen uměle udržuje pracovní místa, která by bez jeho podpory zanikla a velmi pravděpodobně zaniknou po skončení dotování mezd z programu Antivirus,“ uvádí institut ve studii.

Podle ředitele institutu Martina Pánka se vrácením peněz za výpověď ukazuje, že je to další z nesmyslných programů. „Nemůžeme petrifikovat ekonomiku do stavu na začátku března a tvářit se, že tak už to má být napořád. Podle českého práva musí firma vyplatit zaměstnanci ze zákona až pět měsíčních platů, pokud ho chce vyhodit, což je neskutečně vysoký obnos. Ve srovnání s jinými zeměmi, které zpracoval litevský think-tank, nevychází vůbec dobře. Minimální odstupné ve výši dvou měsíčních platů je nejvyšší ze sledovaných zemí. Český trh práce vyšel jako mnohem svázanější než například švýcarský nebo dánský,“ řekl pro Echo24 Martin Pánek.

Firmy se tím dostávají do pastí. Pokud totiž chtějí zaměstnance propustit, tak si při průměrné mzdě musí připravit okolo 150 tisíc korun.